

Grund- og nærhedsnotat



Folketingets Europaudvalg
Folketinget
Christiansborg
1240 København K

Grund- og nærhedsnotat: Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om det Europæiske Institut for Innovation og Teknologi (EIT) (omarbejdning) og forslag til Europa-Parlamentets og Rådets afgørelse om den Strategiske Innovationsdagsorden for Det Europæiske Institut for Innovation og Teknologi (EIT) for 2021-2027: Styrke Europas innovationstalent og -kapacitet

Kom (2019) 331 final
Kom (2019) 330 final

1. Resumé

Kommissionen har den 11. juli 2019 fremsat forslag om en forordning for det Europæiske Institut for Innovation og Teknologi (EIT) og et forslag til EIT's Strategiske Innovationsdagsorden (SID).

I perioden 2021-2027 foreslås EIT finansieret gennem det kommende rammeprogram for forskning og innovation, Horisont Europa.

EIT-forordningen er, i modsætning til SID, ikke tidsbunden. Det foreslås derfor at gøre den nye EIT-forordning tidsneutral, således at det i slutningen af hver flerårige finansielle ramme i princippet ikke vil være nødvendigt med ændringer - eller kun vil være nødvendigt med minimale ændringer - af forordningen.

Eftersom EIT-forordningen allerede blev ændret væsentligt i 2013, og det nuværende forslag indeholder yderligere indholdsmæssige ændringer af EIT-forordningen, foreslås det at ændre EIT-forordningen ved hjælp af omarbejdning som lovgivningsteknik for at sikre større juridisk klarhed og bedre læsbarhed.

I henhold til EIT-forordningen skal Kommissionen hvert syvende år forelægge Europa-Parlamentet og Rådet et forslag til en SID, der fastlægger EIT's prioriterede områder og langtidsstrategi og dets finansielle behov. Formålet med SID for perioden 2021-2027 er således at skabe overensstemmelse med de overordnede mål prioriteter og regelsæt i Horisont Europa samt den flerårige strategiske plan og fremme synergi med andre relevante programmer.

Forslaget til en ny SID for EIT for 2021-2027 fremlægges derfor sammen med forslaget om en omarbejdning af EIT-forordningen.

21. august 2019

**Uddannelses- og
Forskningsministeriet**
Jura og Internationale forhold

Børsgade 4
Postboks 2135
1015 København K
Tel. 3392 9700

www.ufm.dk

CVR-nr. 1680 5408

Ref.-nr.
54271

Regeringen lægger vægt på, at drøftelser vedr. forslaget ikke foregriber forhandlingerne om den kommende flerårige finansielle ramme (MFF) for 2021-2027, herunder forhandlingerne om Horisont Europa.

2. Baggrund

Kommissionen fremsatte den 11. juli 2019 forslag om en forordning for det Europæiske Institut for Innovation og Teknologi (EIT) (omarbejdning) og et forslag til EIT's Strategiske Innovationsdagsorden (SID).

EIT blev oprettet i 2008 ved forordning (EF) nr. 294/2008. Dets formål er at imødegå store samfundsudfordringer ved at forbedre EU's innovationskapacitet og -resultater gennem integrering af videntrekanten – uddannelse, forskning og innovation. EIT's primære instrument er de større partnerskaber "viden- og innovationsfællesskaber" (Knowledge and Innovation Communities - KIC).

Uddannelses- og
Forskningsministeriet

Retsgrundlaget for EIT og SID er artikel 173 i TEUF (afsnit XVII – Industri). I henhold til artikel 173, stk. 1, sørger Unionen og medlemsstaterne for, at de nødvendige betingelser for udviklingen af EU-industriens konkurrenceevne er til stede. Med henblik herpå tager deres indsats i overensstemmelse med et åbent og konkurrencepræget markedssystem også sigte på at fremme en bedre udnyttelse af det industrielle potentiale i politikkerne for innovation, forskning og teknologisk udvikling. I henhold til artikel 173, stk. 3, kan Europa-Parlamentet og Rådet efter den almindelige lovgivningsprocedure som omhandlet i artikel 294 træffe afgørelse om specifikke foranstaltninger til støtte for medlemsstaternes aktioner med henblik på virkeliggørelse af det nævnte mål, uden at der er tale om nogen form for harmonisering af medlemsstaternes love og administrative bestemmelser.

Den foreslåede styrkelse af EIT's aktiviteter, bl.a. inden for områderne uddannelse og den regionale dimension, er innovationsdrevet og har til formål at opfylde målet i artikel 173 i TEUF.

Forslaget bygger på den eksterne evaluering af EIT, der blev foretaget i 2017, og som bekræfter, at der ligger et velbegrundet rationale bag oprettelsen af EIT, og at dets model for innovationsbaseret integrering af videntrekanten fortsat er relevant. EIT-modellen er målrettet strukturelle svagheder i innovationskapaciteten i EU (på centrale tematiske områder) såsom begrænset iværksætterkultur, utilstrækkeligt samarbejde mellem den akademiske verden og industrien og utilstrækkelig udvikling af det menneskelige potentiale. EIT har til formål at bidrage til at lukke innovationskløften mellem EU og dets største globale konkurrenter.

Forslaget reflekterer endvidere resultatet af en åben offentlig høring, hvis formål var at indhente oplysninger og synspunkter fra en lang række interessenter om 1) udfordringer og muligheder i det europæiske rum for forskning og innovation, 2) EIT's politiske mål og 3) politiske løsninger til håndtering af udfordringerne.

Endelig støttes forslaget af en konsekvensanalyse, som både omfatter forslagene om en revision af EIT-forordningen og en SID for perioden 2021-2027. Analysens resultater peger på, at EIT's aktiviteter bør videreføres i deres nuværende form og

kun foretage de justeringer, der er nødvendige med henblik på tilpasning til forslaget om Horisont Europa. Derudover foreslås der vedtaget en række tekniske foranstaltninger for at styrke EIT's funktionsmåde, ligesom der foreslås en ny foranstaltning til fremme af iværksætteruddannelser i hele Europa.

3. Formål og indhold

Kommissionens pakke består af 1) forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om EIT (omarbejdning) samt 2) forslag til Europa-Parlamentets og Rådets afgørelse om den strategiske innovationsdagsorden for EIT for 2021-2027: Styrke Europas innovationstalent og -kapacitet.

3.1 Kommissionens forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om EIT (omarbejdning)

I perioden 2021-2027 finansieres EIT under rammeprogrammet Horisont Europa. EIT er derfor en integreret del af Kommissionens forslag om oprettelse af Horisont Europa og er en af de tre komponenter i søjlen "Et innovativt Europa". I forslaget om Horisont Europa fastsættes budgettet for EIT for den næste flerårige finansielle ramme og dets rationale, merværdi og indsatsområder samt hovedlinjerne for aktiviteterne. Selve forslaget om Horisont Europa udgør dog ikke retsgrundlaget for videreførelse af EIT's drift fra og med 2021. Retsgrundlaget for EIT er fortsat EIT-forordningen, der fastlægger EIT's mission og opgaver samt rammerne for dets funktionsmåde.

Uddannelses- og
Forskningsministeriet

EIT-forordningen er ikke tidsbunden, i modsætning til SID. Eftersom en række bestemmelser i EIT-forordningen henviser direkte til det nuværende Horisont 2020-program for perioden 2014-2020, bør disse bestemmelser imidlertid ændres for at gøre dem forenelige med de næste rammeprogrammer til støtte for forskning og innovation.

Kommissionen foreslår derfor at gøre den nye EIT-forordning tidsneutral, således at der i slutningen af hver flerårige finansielle periode ikke nødvendigvis vil være behov for ændringer - eller kun minimale ændringer - af forordningen.

Eftersom EIT-forordningen blev ændret væsentligt i 2013, og det nuværende forslag indeholder yderligere indholdsmæssige ændringer af EIT-forordningen, foreslås det at ændre EIT-forordningen ved hjælp af omarbejdning som lovgivningsteknik for at skabe større juridisk klarhed og bedre læsbarhed. Det, at den omarbejdede forordning vil være tidsneutral, vil desuden gøre det muligt at fokusere på hovedprincipperne for EIT's og KIC'ernes funktionsmåde. Dette, kombineret med den større rolle SID vil spille i forbindelse med tilpasningen af EIT til finansieringsprogrammet under hver flerårige finansielle ramme, vil forbedre den overordnede sammenhæng i EIT's lovgivningsmæssige ramme, lette anvendelsen af bestemmelserne og gøre lovgivningsprocessen lettere i en syvårig periode.

EIT's **mission** er at bidrage til bæredygtig økonomisk vækst og fremme konkurrenceevnen i Unionen gennem styrkelse af medlemsstaternes og Unionens innovationskapacitet med henblik på at imødegå de store udfordringer, som samfundet står over for. Dette skal ske ved at fremme synergi og samarbejde mellem videregående uddannelse, forskning og innovation på højeste niveau, herunder ved at fremme iværksætteri.

EIT bidrager til opfyldelse af de generelle og specifikke **mål**, der er fastsat i EU-rammeprogrammet til støtte for forskning og innovation (Horisont Europa).

De vigtigste ændringer i de enkelte bestemmelser i forslaget:

Artikel 4 SID – forslaget præciserer SID's rolle og funktion.

Artikel 5 EIT's organer - forslaget styrker forretningsudvalgets rolle som et særligt EIT-organ, fremhæver direktørens ansvar over for bestyrelsen og styrker den interne revisions uafhængighed.

Artikel 6 Opgaver - forslaget indeholder flere præciseringer af EIT's nuværende opgaver og understreger betydningen af EIT's opgave med at sikre en passende koordination og fremme kommunikation og tematisk samarbejde mellem KIC'erne. Med forslaget vil EIT som noget nyt få til at opgave at udpege og koordinere støtteforanstaltninger, som KIC'erne iværksætter til udvikling af videregående uddannelsesinstitutioners iværksætter- og innovationskapacitet og integrering af disse i innovationsøkosystemer.

Artikel 10 Principper for evaluering og overvågning af KIC'er - med forslaget ajourføres henvisningen til EU-rammeprogrammet til støtte for forskning og innovation for så vidt angår indikatorerne til løbende overvågning og periodiske uafhængige evalueringer af KIC'erne.

Artikel 11 Varighed, opretholdelse og opløsning af et KIC - forslaget styrker den omfattende midtvejsevaluering af hver enkelt KIC inden udløbet af den indledende rammepartnerskabsaftale og indfører begrebet "samarbejdsmemorandum" som en mulighed for at sikre forbindelsen mellem EIT og KIC'erne efter slutdatoen for rammepartnerskabsaftalen.

Artikel 17 Finansiering af KIC'erne – med forslaget fastsættes princippet for EIT's reviderede finansieringsmodel, hvorefter det kun er i de indledende faser af KIC-livscyklussen, at EIT's bidrag til KIC'erne kan dække op til 100 % af de samlede udgifter i forbindelse med merværdiskabende KIC-aktiviteter. Et sådant bidrag mindskes gradvis med tiden i overensstemmelse med de medfinansieringssatser, der er fastsat i SID. I artiklen understreges desuden vigtigheden af, at KIC'erne er finansielt bæredygtige inden for EIT's konkurrencebaserede tildelingsmekanisme.

Artikel 20 EIT's budget - forslaget fastlægger EIT's finansiering og kilden til EIT's finansielle bidrag til KIC'erne.

Bilag I EIT's vedtægter - foreslåede ændringer af EIT's vedtægter med det formål at præcisere bestyrelsens, forretningsudvalgets og direktørens rolle, at styrke bestyrelsens rolle i forbindelse med overvågning, kontrol og styring af KIC'er og at præcisere Kommissionens rolle i forhold til EIT for at afspejle dens forpligtelser med hensyn til overvågning og forsvarlig økonomisk forvaltning. Forslaget indeholder et nyt krav om Kommissionens samtykke i et begrænset antal strategiske spørgsmål, som afgøres af bestyrelsen (f.eks. principper om overvågning og finansiell tildeling).

3.2. Kommissionens forslag til Europa-Parlamentets og Rådets afgørelse om den strategiske innovationsdagsorden for EIT for 2021-2027: Styrke Europas innovationstalent og -kapacitet

I henhold til artikel 17 i EIT-forordningen skal Kommissionen hvert syvende år forelægge Europa-Parlamentet og Rådet et forslag til en SID, der fastlægger EIT's strategiske prioriteringer på lang sigt og dets finansieringsbehov, og som skal

være i overensstemmelse med det gældende EU-rammeprogram til støtte for forskning og innovation.

EIT's SID skal sikre overensstemmelse med målene for det relevante EU-rammeprogram til støtte for forskning og innovation, den flerårige strategiske plan, overvågningskravene og andre krav i det pågældende program samt fremme synergi med andre relevante programmer under hver nye flerårige finansielle ramme.

De mere generelle mål for EIT er:

- 1) at styrke bæredygtige innovationsøkosystemer i hele Europa
- 2) at fremme innovation og iværksætterier gennem bedre uddannelse
- 3) at indføre nye løsninger på globale udfordringer på markedet.

De specifikke mål for EIT i perioden 2021-2017 er:

- a) at øge KIC'ernes effekt og integreringen af elementerne i videntrekanten
- b) at øge innovationskapaciteten i den videregående uddannelsessektor ved at fremme institutionelle ændringer i de videregående uddannelsesinstitutioner
- c) at øge EIT's regionale rækkevidde for at afhjælpe regionale skævheder i innovationskapaciteten i hele EU.

Uddannelses- og
Forskningsministeriet

I SID anføres det, at EIT bl.a. vil styrke Europas innovationstalant og –kapacitet gennem følgende initiativer:

Vedrørende viden- og innovationsfællesskaber vil EIT:

- styrke innovationsøkosystemerne ved fortsat at støtte eksisterende KIC'er med henblik på at imødegå globale udfordringer gennem integrering af elementerne i videntrekanten
- definere områder og fremme stærkere samarbejde på tværs af KIC'erne om emner af strategisk og politisk relevans
- sikre, at KIC'erne udvikler og gennemfører en strategi for at skabe samarbejde og synergi med relevante europæiske partnerskaber og andre relevante EU-initiativer og –programmer
- sikre, at KIC'erne har en inklusiv tilgang, der har til formål at styrke deres forbindelser med nationale, regionale og lokale innovationsaktører
- sikre, at EIT's regionale innovationsaktiviteter (EIT-RIS) skaber øgede virkninger på regionalt niveau og fuldt ud integreres i KIC'ernes flerårige strategier
- iværksætte nye KIC'er inden for udvalgte tematiske områder af strategisk betydning, begyndende med et KIC på området kulturelle og kreative industrier i 2022.

Vedrørende støtte til innovationskapaciteten i de videregående uddannelser vil EIT:

- i samarbejde med Kommissionen udforme og iværksætte aktiviteter til støtte for udviklingen af innovationskapaciteten inden for videregående uddannelse, som vil blive gennemført via KIC'erne og indledt i 2021
- indføre en opsøgende ordning for at tilskynde videregående uddannelsesinstitutioner fra lande, der er moderate og beskedne innovatorer, til at udvikle deres innovationskapacitet

- yde specifik vejledning, ekspertise og coaching til de deltagende videregående uddannelsesinstitutioner
- styrke og udvide anvendelsesområdet for EIT-mærket ud over KIC'erne til at omfatte de videregående uddannelsesinstitutioner, der deltager i projektet.

Vedrørende de tværgående foranstaltninger vil EIT:

- forbedre sin synlighed gennem en stærkere mærkestrategi over for de vigtigste interessenter i medlemsstaterne
- undersøge muligheden for at anvende de eksisterende EU-informationsnetværk og sørge for koordinering af deres aktiviteter for at sikre bedre rådgivning og vejledning til potentielle EIT-KIC-partnere
- tilrettelægge regelmæssige møder i gruppen af medlemsstaternes repræsentanter for at sikre en effektiv kommunikation og udveksling af oplysninger med medlemsstaterne
- øge synligheden af instituttets indsats over for borgerne og kredsen af interessenter via interessentforummet, EIT's priser og EIT's alumnefællesskab
- identificere, kodificere og effektivt udveksle erfaringer og god praksis fra EIT-finansierede aktiviteter, samarbejde med EU-medlemsstaternes myndigheder på både nationalt og regionalt plan ved at etablere en struktureret dialog og koordinere indsatsen med henblik på at identificere, udveksle og formidle god praksis og erfaringer
- udvikle hovedretningslinjer for EIT's og KIC'ernes internationale samarbejde under tilsyn af EIT's bestyrelse i overensstemmelse med Kommissionens strategi for internationalt samarbejde om forskning og innovation og i samråd med de respektive tjenestegrene i Kommissionen.

Uddannelses- og
Forskningsministeriet

Kommissionen anfører desuden, at EIT vil skulle skabe synergi og komplementaritet med andre EU-programmer og –instrumenter, herunder Erasmus+, Programmet for et digitalt Europa, midler under samhørighedspolitikken, InvestEU, Et kreativt EU og COSME.

4. Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet har endnu ikke udtalt sig om forslagene.

5. Nærhedsprincippet

Kommissionen anfører, at forslagene om en omarbejdning af EIT-forordningen samt SID overholder nærheds- og proportionalitetsprincippet. Forslagene går ikke videre, end hvad der er nødvendigt for at nå Unionens mål, og giver en klar EU-merværdi med hensyn til stordriftsfordele, omfanget og hastigheden af investeringer inden for forsknings- og innovationsområder sammenlignet med nationale og regionale initiativer og løsninger. Desuden vil en EU-indsats ikke gribe ind i rent nationale scenarier eller kræve harmonisering af medlemsstaternes love og administrative bestemmelser.

Kommissionen anfører, at EIT har opbygget EU-dækkende innovationsøkosystemer inden for uddannelse, forskning, erhvervsliv og andre berørte områder. De samarbejdsaktiviteter, der støttes af EIT, fører til øget kvalitet i indsatsen, øget innovation og internationalisering af KIC-partnere og -organisationer, skabelse af

grænseoverskridende tværfaglige netværk, mere samarbejde på tværs af sektorer og større geografisk rækkevidde.

EIT er desuden det eneste instrument inden for rammerne af Horisont Europa med et særligt fokus på uddannelse som en central drivkraft for innovation, vækst og konkurrenceevne.

Regeringen er enig i denne vurdering, hvorefter forslaget er i overensstemmelse med nærhedsprincippet.

6. Gældende dansk ret

Ikke relevant.

7. Konsekvenser

Lovgivningsmæssige konsekvenser

Forslaget har ikke i sig selv lovgivningsmæssige konsekvenser.

Økonomiske konsekvenser

Meddelelsen vurderes at have erhvervsøkonomiske, samfundsøkonomiske og statsfinansielle konsekvenser for Danmark.

Hvad angår de erhvervsøkonomiske konsekvenser, så anfører Kommissionen, at forslaget vil bidrage til at fremme en bæredygtig økonomisk vækst og konkurrenceevne gennem en styrkelse af innovationskapaciteten.

Hvad angår de samfundsøkonomiske konsekvenser, så anfører Kommissionen, at der er specifikke strukturelle svagheder i EU's innovationskapacitet, som skal afhjælpes på EU-plan, som vil være i fokus for EIT's bidrag. De videregående uddannelsesinstitutioner skal fremme iværksætter, overvinde faggrænser og institutionalisere et stærkt, ikke-disciplinært samarbejde i EU mellem den akademiske verden og industrien. Adgang til iværksættertalent er sammen med adgangen til professionelle tjenester, kapital og markeder på EU-plan og samling af de vigtigste innovationsaktører om et fælles mål de vigtigste forudsætninger, når det handler om at pleje et innovationsøkosystem.

Hvad angår de statsfinansielle konsekvenser, foreslår Kommissionen, at finansieringsrammen for gennemførelsen af EIT og SID for perioden 2021-2027 fastlægges til 3 mia. EUR (løbende priser), der er indeholdt i og forhandles under den samlede finansieringsramme til Horisont Europa. Det bemærkes, at de budgetmæssige rammer for Horisont Europa fastsættes som led i de overordnede forhandlinger om EU's flerårige finansielle ramme (MFF) for perioden 2021-2027.

Forudsat en dansk finansieringsandel på 2 pct. vil det danske bidrag til EIT og SID via EU's generelle budget udgøre i alt 60 mio. EUR eller 8,6 mio. EUR årligt i perioden, svarende til ca. 64 mio. kr. årligt (såfremt budgetforslaget fastholdes).

8. Høring

Udkast til grund- og nærhedsnotatet har været i høring i EU-Specialudvalget for Forskning. Der er ikke modtaget høringssvar.

9. Generelle forventninger til andre landes holdninger

Det forventes, at medlemsstaterne generelt vil forholde sig positive til forslaget til forordning og afgørelse.

10. Regeringens foreløbige generelle holdning

Regeringen lægger vægt på, at drøftelser vedr. forslaget ikke foregriber forhandlingerne om den kommende flerårige finansielle ramme (MFF) for 2021-2027, herunder forhandlingerne om Horisont Europa.

Regeringen er overordnet positiv over for formålet med EIT og dets primære instrument, KIC'erne. Det er en stærk prioritet for regeringen at skabe øget sammenhæng mellem forskning, uddannelse og innovation i EU-samarbejdet. Hertil finder regeringen det positivt, at der arbejdes for bedre at overføre disse elementer til industrien og dermed fremme innovationskapaciteten.

Regeringen er dog forbeholden over for den del af forslaget, der omhandler etablering af nye KIC'er. Regeringen finder, at der er behov for mere viden om effekten af de otte allerede etablerede KIC'er, herunder om de har bidraget til at indfri formålet om øget sammenhæng mellem uddannelse, forskning og innovation. Regeringen vil arbejde for, at der ikke etableres nye KIC'er, før de allerede etablerede KIC'er har vist en effekt, der står mål med de anvendte ressourcer. Regeringen vil endvidere arbejde for, at KIC'erne ses i sammenhæng med det øvrige partnerskabslandskab under Horisont Europa.

Yderligere vil regeringen arbejde for synergi og sammenhæng mellem EIT og de øvrige elementer af Horisont Europa herunder blandt andet det Europæiske Innovationsråd.

11. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg.

Sagen har ikke tidligere været forelagt Folketingets Europaudvalg.

Uddannelses- og
Forskningsministeriet